

СЛЬОЗОВ

Віталій Валентинович

9.ІІІ.1930 – 30.Х.2013

Учений у галузі фізики твердого тіла та матеріалознавства, член-кореспондент НАН України (1995), доктор фізико-математичних наук, професор, головний науковий співробітник Інституту теоретичної фізики ім. О.І. Ахієзера Національного наукового центру "Харківський фізико-технічний інститут" НАН України (далі – ННЦ ХФТІ), Заслужений діяч науки і техніки України (2003).

Віталій Валентинович Сльозов народився 9 березня 1930 року у м. Сокол Вологодська область (Росія). У 1954 році він із відзнакою закінчив фізико-механічний факультет Ленінградського політехнічного інституту. Після закінчення інституту В.В. Сльозов у 1954 р. розпочав свою наукову діяльність в Українському фізико-технічному інституті (тепер – ННЦ ХФТІ) науковим співробітником відділу теорії твердого тіла, яким керував І.М. Ліфшиць. Протягом майже півсторіччя наукова діяльність Віталія Валентиновича тісно пов'язана з ННЦ ХФТІ. У 1959 р. він захищає кандидатську дисертацію, у 1969 р. - дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора фізико-математичних наук,

з 1973 до 1997 рр. В.В. Сльозов – начальник лабораторії Харківського фізико-технічного інституту.

В.В. Сльозов належить до числа широко відомих фізиків-теоретиків як в Україні, так і за її межами. Теорія коалесценції Ліфшиця-Сльозова стала важливим внеском у фізику твердого тіла та матеріалознавство. "Закон Ліфшиця-Сльозова" міцно увійшов у наукову літературу і в "арсенал" фізиків, які працюють у галузі фізики конденсованого стану та її застосувань.

У 60-і роки В.В. Сльозовим спільно з А.М. Косевичем і З.К. Саралідзе була побудована модель дифузійної течії кристалу, в якому дислокаційні петлі є джерелами і стоками точкових дефектів. Була встановлена залежність швидкості течії матеріалу від зовнішнього навантаження. Був також запропонований метод визначення швидкості дифузійного росту пор і дислокаційних петель за наявності об'ємних джерел точкових дефектів (наприклад, при радіаційному опроміненні).

У сімдесяті роки В.В. Сльозовим були виконані теоретичні дослідження дифузійного розпаду перенасичених багатокомпонентних систем, спільно з В.В. Сагаловичем була розвинута теорія коалесценції у багатокомпонентних багатозначних системах.

У 1978 р. за цикл праць по теорії неідеальних кристалів В.В. Сльозову, А.А. Смирнову, М.А. Криволазу та А.М. Косевичу була присуджена Державна премія в галузі науки і техніки. У 1993 р. В.В. Сльозову разом з співавторами присуджується Державна премія України в галузі науки і техніки за цикл робіт "Фазові і структурні перетворення в твердих розчинах з мікро- та субмікронеоднорідним розподілом елементів та їх використання для одержання нових металевих матеріалів".

У 90-і роки В.В. Сльозовим були виконані цикли досліджень кінетики фазових перетворень першого роду в твердих розчинах і в'язких рідинах, з теорії сегрегації домішок у полікристалах, теорії утворення нової фази складного стехіометричного змісту з урахуванням взаємодії домішок у твердому розчині, еволюції мікрорельєфу на поверхні матеріалів під опромінюванням. Він розробив теорію кінетики перетворень на всіх стадіях від зародження нової фази до коалесценції (переконденсації). Основною особливістю теоретичних робіт Віталія Валентиновича є їх спрямованість на вирішення актуальних фізичних проблем, які мають велике практичне значення. Він завжди працював у тісному контакті з фізиками-експериментаторами.

В.В. Сльозов – автор понад 200 наукових праць, у тому числі трьох монографій, дві з яких надруковані в провідних закордонних видавництвах. В.В. Сльозов – професор Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, під його керівництвом підготовлено 3 доктори і 12 кандидатів наук. Він був членом двох спеціалізованих рад із захисту докторських дисертацій, редколегії журналу "Функціональні матеріали".

Світла пам'ять про члена-кореспондента НАН України Віталія Валентиновича Сльозова збережеться в серцях тих, хто його знав і любив, працював і спілкувався з ним, а справи житимуть у ділах його послідовників – рідних, близьких, друзів, колег, учнів.